

Amb el suport de

Amb la col·laboració de

Amb el patrocini de

EQUIP ORGANITZADOR

JORDI SEGURA TORRES, ARQUITECTE, codirector
NÚRIA CORBELLA SALA, ARQUITECTA, codirectora
JOSEP ESTEVE VILA, ARQUITECTE
ALEAOLEA, ARQUITECTURA I PAISATGE

COL·LABORADORS

DÍDAC GORDILLO BEL, ARQUITECTE
ANNA BELEN JIMENEZ JIMENEZ, ARQUITECTA

COMITÈ CIENTÍFIC

JOAN MENCHON BES, ARQUEÒLEG DE L'AJUNTAMENT DE TARRAGONA
NÚRIA RAFEL FONTANALS, DOCTORA EN GEOGRAFIA I HISTÒRIA.
MARC MANZANO SALÒ, ARQUITECTE

REPRESENTANTS DE LA JUNTA DE L'AADIPA

ÀLEX GRÁVALOS TURNER, SECRETARI TÈCNIC
MARTA URBIOLA DOMÈNECH, TRESORERA

Presentació

Considerant l'àmbit de la península ibèrica, els termes o conceptes "ibèric, romà i andalusí" són fonamentals en el nostre Patrimoni Arquitectònic i sovint estan presents i s'han consolidat quasi com inevitables en les prospeccions arqueològiques complexes i en l'anàlisi previ d'estructures cristiano-medievals i posteriors.

La història és un procés evolutiu, i la pervivència dels substrats i traces d'una època anterior repercuteix i condiona les estructures d'un nou període que, generalment, s'instal·len o s'imposen al damunt de les conquerides.

La ibèrica, és l'origen a partir de la qual ens configurem com a poble i com a cultura, i la romana i l'andalusina, són les civilitzacions que, venint del mateix mediterrani, van arrelar profundament en el nostre territori i van ser fonamentals per seguir construint la nostra història i probablement per començar a escriure la nostra identitat.

L'objectiu de les jornades **IBÈRIA ROMA AL-ÀNDALUS** és la visió interrelacionada d'aquestes tres cultures en els seus aspectes territorials, urbans, arquitectònics, constructius,... i dels diferents criteris d'intervenció per la seva recuperació, des dels quatre punts següents:

1. Les característiques de cada una d'elles, amb la seva ideologia, objectius i la plasmació física dels seus continguts i accions.
2. La comparació, interrelació i influències entre elles, analitzant tant les diferències com els elements de continuïtat.
3. La seva influència en el període posterior, que podem qualificar encara com la nostra civilització actual, que, des de l'Alta Edat Mitja fins pràcticament avui dia, s'ha vertebrat bàsicament sobre el catolicisme.
4. La presentació i anàlisi, des de la perspectiva del moment actual, dels diferents criteris de recuperació, museització i intervenció en aquest patrimoni.

La programació de les ponències seguirà un fil conductor, que permeti presentar-les com un únic contingut global, estructurat en els quatre eixos temàtics següents:

El **TERRITORI**, entenent el paisatge com el marc físic de les seves infraestructures i la **CIUTAT**, com el mecanisme principal de colonització, l'**ARQUITECTURA**, com el començament de la disciplina, tant pública com domèstica, i la **CONSTRUCCIÓ**, com l'evolució de les tècniques i els materials.

Amb aquesta visió de conjunt, volem que les jornades siguin un relat continu, amb una línia argumental basada en el diàleg interrelacionat entre els aspectes temàtics i les intervencions específiques.

Presentation

When we reflect upon the Iberian Peninsula, we find that the terms or concepts "Iberian", "Roman" and "Andalusian" are essential in our architectural heritage and a common and almost unavoidable element in complex archaeological prospecting as well as in the initial analyses of medieval Christian and later structures.

History is an evolutionary process, and the survival of the substrates and traces of an earlier era affects and influences the structures of a new period that, generally, settles on or prevails over the conquered ones.

The Iberian civilization is the cradle of our people and our culture, whereas the Roman and Andalusian civilizations, also born in the Mediterranean, deeply rooted in our territory and became essential to continue defining our history and, probably, to start writing our identity.

The aim of the program **IBERIA ROME AL-ANDALUS** is to achieve an interrelated vision of these three cultures focusing on their territorial, urban, architectural and construction features, as well as of the different intervention criteria needed for their archaeological recovery and that should take into account the following four aspects:

1. The characteristics of each culture, including its ideology, objectives, and the physical expression of its contents and actions.

Presentación

Considerando el ámbito de la Península Ibérica, los términos o conceptos "ibérico, romano y andalusí" son fundamentales en nuestro Patrimonio Arquitectónico y a menudo están presentes y se han consolidado casi como inevitables en las prospecciones arqueológicas complejas y en el análisis previo de estructuras cristiano-medievales y posteriores.

La historia es un proceso evolutivo, y la pervivencia de los sustratos y trazas de una época anterior repercute y condiciona las estructuras de un nuevo periodo que, generalmente, se instalan o se imponen encima de las conquistadas.

La ibérica, es el origen a partir de la cual nos configuramos como pueblo y como cultura, y la romana y la andalusí, son las civilizaciones que, viniendo del mismo mediterráneo, arraigaron profundamente en nuestro territorio y fueron fundamentales para seguir construyendo nuestra historia y probablemente para empezar a escribir nuestra identidad.

El objetivo de las jornadas **IBERIA ROMA AL-ÀNDALUS** es la visión interrelacionada de estas tres culturas en sus aspectos territoriales, urbanos, arquitectónicos, constructivos, ... y de los diferentes criterios de intervención para su recuperación desde los cuatro puntos siguientes:

1. Las características de cada una de ellas, con su ideología, objetivos, y la plasmación física de sus contenidos y acciones.
2. La comparación, interrelación e influencias entre ellas, analizando tanto las diferencias como los elementos de continuidad.
3. Su influencia en el periodo posterior, que podemos calificar aún como nuestra civilización actual, que, desde la Alta Edad Media hasta prácticamente hoy en día, se ha vertebrado básicamente sobre el catolicismo.
4. La presentación y análisis, desde la perspectiva del momento actual, los diferentes criterios de recuperación, museización e intervención en este patrimonio.

La programación de las ponencias seguirá un hilo conductor, que permitirá presentarlas como un único contenido global, estructurado en los cuatro ejes temáticos:

El **TERRITORIO**, entendiendo el paisaje como el marco físico de sus infraestructuras y la **CIUDAD**, como el mecanismo principal de colonización, la **ARQUITECTURA**, como el comienzo de la disciplina, tanto pública como doméstica, y la **CONSTRUCCIÓN**, como la evolución de las técnicas y los materiales.

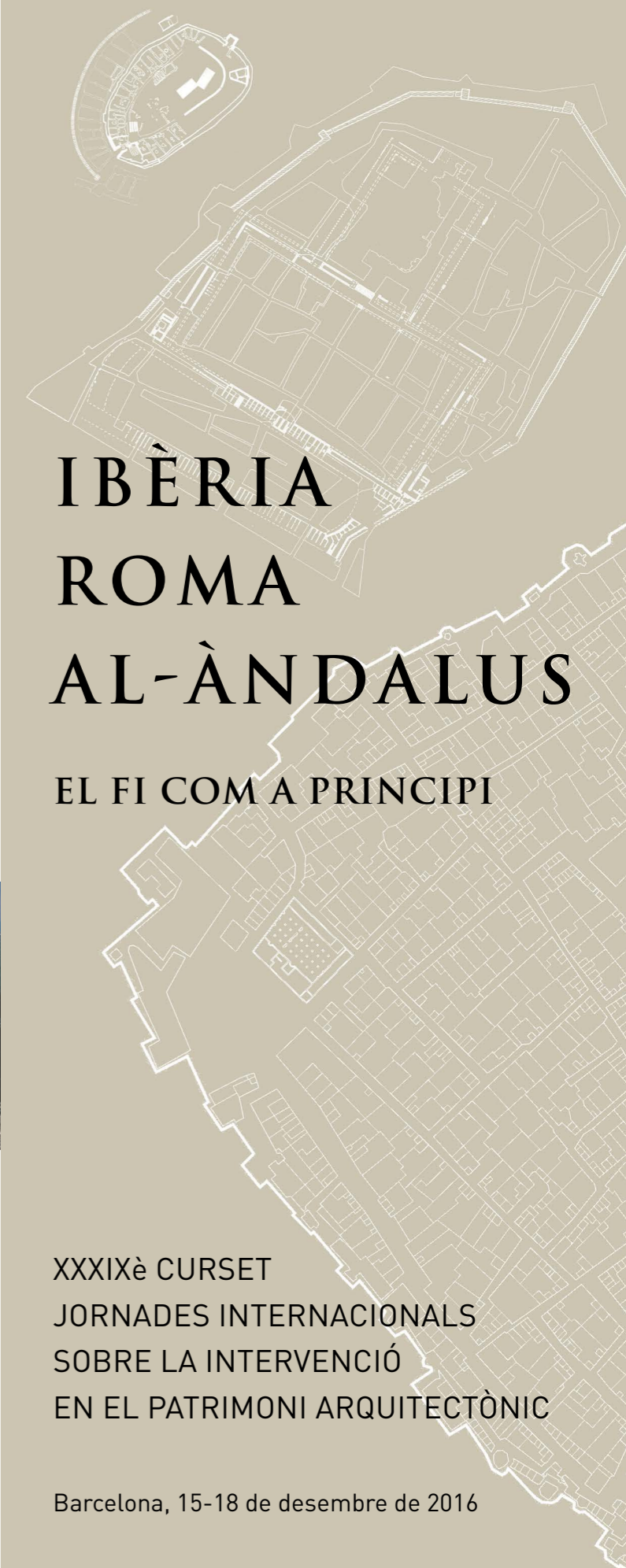
Con esta visión de conjunto, queremos que las jornadas sean un relato continuo, con una línea argumental basada en el diálogo interrelacionado entre los aspectos temáticos y las intervenciones específicas.

2. The comparison, interaction and influences among them, analysing both the differences and the elements of continuity.
3. Their influence in the following period, which can still be considered as our current civilization, and which—from the Middle Ages until practically today—has been basically structured on the basis of Catholicism.
4. The presentation and analysis from the current perspective of the different criteria applied in the recovery, transformation into museums, and intervention of this heritage.

The program of the lectures follows a common thread, thus presenting them as a single global content structured in four thematic areas:

The **TERRITORY**, understanding the landscape as the physical framework of its infrastructures; the **CITY**, as the main mechanism of colonization; **ARCHITECTURE**, as the origin of the discipline, both public and domestic; and **CONSTRUCTION**, as the evolution of techniques and materials.

With this global overview, we would like to present this conference as a continuous story, with a storyline based on the interrelated dialogue between thematic aspects and specific interventions.

BARCINO

DIJOUS MATÍ. 15-12-2016

(Cal inscripció prèvia)

- 9:30 **PRESENTACIÓ PLA BARCINO (Conferència al COAC)**
Carme Miró i Alaix, Arqueòloga responsable del Pla Barcino.
Maria Luisa Aguado Martínez, Arquitecta en cap del Departament de Patrimoni Històric de l'Ajuntament de Barcelona.
Josep Llinàs Carmona, Arquitecte
Vora, Arquitectes
- 11:00 **VISITA: BARCINO, MURALLES ROMANES I ÚLTIMES INTERVENCIIONS ARQUEOLÒGIQUES AL TRAM DEL C. SOTSTINENT NAVARRO, I VISITA A LES DOMUS DEL C. AVINYÓ.**
- 14:00 **FINALITZACIÓ DE LA VISITA**

EL FI COM A PRINCIPI

DIJOUS TARDA. 15-12-2016

- 16:00 **ACREDITACIONS**
- 16:30 **PRESENTACIÓ DE LES JORNADES**
Lluís Comerón, Degà del COAC.
Antoni Vilanova, president de l'AADIPA.
Jordi Segura i Núria Corbella, codirectors del XXXIXè Curset.
- 17:10 **IL COLOSSEO, UN ANFITEATRO, UN RUDERE, UN POLO DI ATRAZIONE CULTURALE. UNA SIETESI SU RESTAURI.**
Barbara Nazzaro, Arquitecta. Directora Tècnica del Coliseu a Roma.
- 17:50 **CULTURAS Y NACIONES: UNA VISIÓN ROMÁNTICA DE LA ANTIGÜEDAD**
Pedro Azara Nicolás, Arquitecte. Prof. d'Estètica UPC-ETSAB.
- 18:30 **PAUSA-CAFÈ**
- 18:50 **EL OPPIDUM IBERO DE PUENTE TABLAS, JAÉN**
Arturo Ruiz Rodríguez, Arqueòleg. Prof. prehistòria U. Jaen .
- 19:20 **LECTURES DEL PANTEÓ**
Miquel del Pozo Puig, Arquitecte.
- 19:50 **PABELLÓN DE ACCESO A LA ALHAMBRA DE GRANADA**
Juan Domingo Santos, Arquitecte.
- 20:20 **DIÁLOGO CON SIZA (VIDEO)**
Alvaro Siza Vieira, Doctor Arquitecte.
- 20:30 **FINAL DE LA JORNADA**

Territori

DIVENDRES MATÍ. 16-12-2016

- 9:00 **IBÈRIA ROMA AL-ÀNDALUS: EL TERRITORI**
- 9:10 **OCUPACIÓ I COLONITZACIÓ DEL TERRITORI EN ÈPOCA ROMANA**
Oriol Olesti Vila, Doctor en Història del Món Antic. Professor titular UAB.
- 9:40 **DE LA PEDRERA DEL MÈDOL A L' AQUÈDUCTE ROMÀ DE TARRAGONA**
Joan Albert Adell i Gisbert, Doctor Arquitecte.
- 10:10 **ADEQUACIÓ DEL FÓRUM ROMÀ D'EMPÚRIES_ ENCAMINAMENTS**
Josep Fuses Comalada, Doctor Arquitecte.
Joan Maria Viader Martí, Arquitecte.
Lola Domènech, Arquitecta
- 10:50 **PAUSA-CAFÈ**
- 11:20 **INTERVENCIIONS PUNTUALS**
Joan Closa Pujabet, Arquitecte. Cap del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona (SPAL).
- 11:50 **TREPITJANT LA VIA AUGUSTA-L'ARC DE BERÀ**
Jaume Costa i Pallejà, Arquitecte.
- 12:15 **LA CONSTRUCCIÓ DE L'ESPAI PAGÈS A AL-ÀNDALUS: ELS SISTEMES HIDRÀULICS RURALS**
Helena Kirchner. Doctora en Història. Professora titular Hª Medieval UAB.
- 12:45 **LA ALCAZABA DE REINA. 8 ACTUACIONES Y REFLEXIONES SOBRE UN PAISAJE MATERIAL**
Gonzalo Díaz-Recasens, Doctor Arquitecto.
- 13:15 **MIRADOR DEL PAISAJE - BAELO CLAUDIA Y LA ENSENADA DE BOLONIA**
Guillermo Vazquez Consuegra, Arquitecte.
Marta García de Casasola, Arquitecta del Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico. Consejería de Cultura de la Junta de Andalucía.
- 14:00 **PAUSA MIGDIA**

Ciutat

DIVENDRES TARDA. 16-12-2016

- 16:00 **IBÈRIA ROMA AL-ÀNDALUS: LA CIUTAT**
- 16:10 **LA IDEA DE CIUDAD EN LAS ANTIGUAS CIVILIZACIONES DEL MEDITERRÁNEO: FORMAS DE CONSTRUIR, COSTUMBRES DE HABITAR.**
Marta Llorente, Dotora Arquitecta, Professora titular Composició ETSAB
- 16:40 **METODOLOGIES D'INTERVENCIÓ EN CINCPABLATS ÍBERS**
Marc Manzano Saló, Arquitecte
- 17:10 **LA CIUTAT COM CONTROL DEL TERRITORI: EL CAS D'ULLASTRET**
Gabriel de Prado, Arqueòleg. Director del Museu d'Arqueologia de Catalunya (MAC) - Ullastret.
Meritxell Inaraja Genís, Arquitecta.
- 17:50 **PAUSA-CAFÈ**
- 18:10 **TARRACO. CONSTRUIR DAMUNT DE LES RESTES**
Maite Miró i Alaix, Arqueòloga. Cap del Servei d'Arqueologia i Paleontologia. Generalitat de Catalunya.
Joan Menchon, Arqueòleg de l'Ajuntament de Tarragona.
Jordi Segura Torres, Arquitecte. Secretària d'Habitatge i Millora Urbana. Generalitat de Catalunya.
Carles Brull Casado, Arquitecte. Redactor del Pla Director de la Muralla de Tarragona
- 19:00 **BALAGUER: EVOLUCIÓ DE DUES CIUTATS ANDALUSINES I TRANSFORMACIÓ DE L'ACTUAL**
Montserrat Ginè Macià, Arquitecta de l'Ajuntament de Balaguer.
Carme Alòs Trepal, Arqueòloga. Directora de la Xarxa de Museus de Les Terres de Lleida i Aran i Museu de la Noguera.
- 20:00 **TRASLLAT AL MUSEU DE BADALONA**
- 21:00 **BAETULO-CIUTAT ROMANA DE L'IMPERI PRIMER**
Margarida Abras Pou. Historiadora. Directora del Museu de Badalona.
- 21:20 **PRESENTACIÓ DE LA TERCERA EDICIÓ DELS PREMIS EUROPEUS D'INTERVENCIÓ EN EL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC**
Ramon Calonge, Oriol Cusidó, Marc Manzano i Jordi Portal
- 21:30 **PARLAMENTS INSTITUCIONALS**
- 22:00 **SOPAR OFICIAL A LA CIUTAT ROMANA DE BAETULO**
Museu de Badalona

Arquitectura

DISSABTE MATÍ. 17-12-2016

- 9:00 **IBÈRIA ROMA AL-ÀNDALUS: L'ARQUITECTURA**
- 9:10 **ARQUITECTURA COM ORIGEN DE LA DISCIPLINA**
Josep Maria Rovira Gimeno, Doctor Arquitecte. Catedràtic Història de l'Arquitectura. ETSAB.
- 9:40 **EL PALAU DE LA SUDA, A L'ENTORN DE LA SEU VELLA DE LLEIDA**
Ramon Maria Puig, Arquitecte.
- 10:10 **PATRIMONIO TRANSVERSAL**
Àngela García de Paredes, Doctor Arquitecta.
Ignacio García Pedrosa, Doctor Arquitecte.
- 10:50 **PAUSA-CAFÈ**
- 11:20 **RECONSTRUCCIÓ TIPOLÒGICA DEL FORO PROVINCIAL**
Ricardo Mar, Arquitecte i arqueòleg.
- 11:50 **RECINTE EPISCOPAL D'EGARA**
Pere Riera Pañelles, Doctor arquitecte. rga arquitectes.
Esther Colls Rissech, Arquitecta, cap de la Secció de Restauració del Patrimoni Arquitectònic del Departament de Cultura
- 12:30 **INTERVENCIIONES EN ITÁLICA**
Francisco Reina, Arquitecte.
- 13:00 **LA MEZQUITA DE CÓRDOBA.**
Gabriel Ruiz Cabrero, Doctor Arquitecte de la ETSAM.
- 13:30 **PEDRA**
Joao Carrilho de Graça Arquitecte.
- 14:10 **PAUSA MIGDIA**

Construcció

DISSABTE TARDA. 17-12-2016

- 16:00 **IBÈRIA ROMA AL-ÀNDALUS: LA CONSTRUCCIÓ**
- 16:10 **FÀBRICA, FUSTAM, REVESTIMENT: TRES CLAUS DE LA CONSTRUCCIÓ PRE I POST ANDALUSINA**
José Luis González Moreno-Navarro, Doctor arquitecte, Professor Emèrit de la Universitat Politècnica de Catalunya
- 16:40 **RECINTOS AMURALLADOS: MURALLA DE JAYRÁN EN ALMERÍA Y MURALLAS ZIRÍS DE GRANADA**
Jesús Basterra Pinilla, Arquitecte.
Isabel Bestué Cardiel, Arquitecta.
- 17:20 **LA MEZQUITA DEL CRISTO DE LA LUZ DE TOLEDO**
Francisco Jurado Jiménez, Arquitecte.
- 17:50 **PAUSA-CAFÈ**
- 18:10 **ESTUDIOS Y TRABAJOS DE RESTAURACIÓN EN LA CIUDAD DE ZENOBIA-HALABIYE (SIRIA)**
Fernando Vegas, Doctor Arquitecte.
Camila Mileto, Doctor Arquitecte.
- 18:40 **EL FOSSAT DE LES MURALLES DE BARCELONA, UN ESPAI D'INTEGRACIÓ**
Carme Ribas Seix, Arquitecta.
Pere Joan Ravetllat Mira, Doctor Arquitecte.
- 19:10 **TECTÒNIQUES-CONCEPTE MATERIALS.**
Toni Gironès Saderra, Doctor arquitecte.
- 19:40 **CONCLUSIONS I DEBAT FINAL**
Carles Brull Casado, Arquitecte.
Toni Gironès Saderra, Doctor arquitecte.
Elsa Ibar Torras, Arquitecta, Subdirectora general del Patrimoni Arqueologic, Arqueologic i Paleontologic del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
- 21:00 **CLOENDA DE LES JORNADES**

TÀRRACO

DIUMENGE MATÍ. 18-12-2016

(Cal inscripció prèvia)

- 8:00 **SORTIDA DE BARCELONA**
- 9:30 **ARRIBADA A TARRAGONA**
- 9:40 **BENVINGUDA A LA DEMARCACIÓ DEL COAC DE TARRAGONA**
- 10:00 **CONCILIVM PROUINCIAE HISPANIAE CITERIORIS**
Joan Figuerola Arquitecte.
Joan Gavaldà Arquitecte.
Jordi Romera Arquitecte.
- 10:30 **PLA DIRECTOR DEL CIRC ROMÀ DE TARRACO**
Nacho Álvarez Arquitecte.
Arnau Tinyena Arquitecte.
- 11:00 **VISITA A LA CIUTAT DE TARRACO**
Muralles i claustre de la catedral
Joan Figuerola Arquitecte.
Joan Gavaldà Arquitecte.
Jordi Romera Arquitecte.
Part Alta i carrer Enrajolats
Jordi Segura Arquitecte.
Carles Brull Arquitecte.
- 14:30 **DINAR AL RESTAURANT LES VOLTES**
- 19:00 **ARRIBADA A BARCELONA**

Durada

25 hores lectives + 7 hores de visites

Número de places

220

Idiomes

català / castellà / italià (Traducció simultània)

Visites

El preu inclou la visita del dijous 15 de desembre al matí.

La visita del diumenge 18 a Tarragona té un cost de 25€ (Inclou trasllat i dinar)

El nombre de places és limitat i cal inscripció específica.

Inscripcions

No col·legiats: 210 €

Col·legiats amb quota col·legial bàsica: 160 €

Col·legiats amb el tram complementari: 150 €

Membres de l'AADIPA: 120 €

Estudiants i precol·legiats: 70 €

Lloc del Curset

Col·legi d'Arquitectes de Catalunya

Plaça Nova, 5

08002 Barcelona

Informació i secretària administrativa

Marta Marín

Departament d'Agrupacions del COAC

Plaça Nova 5, 6a planta

08002 Barcelona

Tel. (+34) 93 306 78 28

agrupacions@coac.net

Visita dijous 15.12.2016 -[clica aquí](#)-

Inscripcions curset -[clica aquí](#)-

Visita diumenge 18.12.2016 -[clica aquí](#)-